

دانشگاه امام صادق (ع)
دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد
پایان نامه کارشناسی ارشد

عنوان:

بررسی عملکرد نظامهای مختلف بهره برداری در بخش کشاورزی اقتصاد ایران

نویسنده: عطاء الله کبیر

استاد راهنما: حمید ناظمان

استاد مشاور: اسدالله فرزین وش

سال تحصیلی: تیر ۱۳۷۲

توصیفگر: ۱۷۹ ص. : جدول . شماره بازیابی ۱۴۵ الف.

واژگان کلیدی: ایران / نظامهای کشاورزی / اقتصاد کشاورزی / اصلاحات ارضی / شرکتهای سهامی

زراعی / شرکتهای تعاونی تولید روستایی / شرکتهای کشت و صنعت

چکیده:

هدف از این رساله ، بررسی تطبیقی عملکرد نظامهای مختلف بهره برداری در بخش کشاورزی اقتصاد ایران بوده است. تحقیق حاضر که به روش کتابخانه ای انجام یافته درهفت فصل تنظیم شده است . فصل اول اختصاص به بررسی جایگاه بخش کشاورزی در توسعه اقتصادی دارد. در فصل دوم ، نظامهای بهره برداری کشاورزی در چند کشور جهان مورد بررسی قرار می گیرد . فصل سوم به نظامهای بهره برداری کشاورزی در ایران پیش از اصلاحات ارضی می پردازد. در فصل چهارم، تحولات نظامهای بهره برداری پس از اجرای قانون اصلاحات ارضی مطرح میشود . شرکتهای سهامی زراعی و

شرکتهای تعاونی تولید روستایی به عنوان دو نظام بهره برداری جدید پس از اصلاحات ارضی در فصل پنجم مورد بحث قرار میگیرند. فصل ششم اختصاص به بررسی شرکتهای کشت و صنعت دارد و نهایتاً در فصل پایانی نتایج حاصل از تحقیق بیان می شود. یافته های تحقیق نشان میدهد که نظام بهره برداری دهقانی در اشکال مختلف رعیتی، اجاره ای، خرده مالکی و ... مهمترین نظام بهره برداری در ایران پیش از اصلاحات ارضی محسوب میگردید. پس از اصلاحات ارضی بهره برداریهای مستقل دهقانی گسترش یافتند که مهمترین معضل آن پراندگی اراضی زراعی بوده است. نظامهای بهره برداری جدید نظیر شرکتهای سهامی زراعی، شرکتهای کشت و صنعت و شرکتهای تعاونی تولید روستایی، با هدف یکپارچه سازی اراضی زراعی و افزایش درآمد کشاورزان گسترش یافتند. علیرغم اینکه شرکتهای سهامی زراعی پس از انقلاب اسلامی منحل گردید، برخی از این شرکتهای در زمینه افزایش درآمد کشاورزان و توسعه مناطق روستایی به توفیقاتی دست یافتند. شرکتهای کشت و صنعت از لحاظ گسترش تعداد، جذب سرمایه ها و سودآوری توفیق چندانی به دست نیاورده و تنها برخی از این شرکتهای طی دوره ای از فعالیت خود چهره ای از خود نشان دادند. شرکتهای تعاونی تولید روستایی نیز به لطف حمایتهای دولت بعد از انقلاب اسلامی گسترش فراوانی یافته و با تمرکز سرمایه های ناچیز روستائیان در زمینه بهبود عملکرد در واحد سطح و یکپارچه سازی اراضی به توفیقاتی دست یافتند. به طول کلی عملکرد تطبیقی نظامهای مورد بررسی حاکی از این واقعیت است که علیرغم توفیق نسبی برخی نظامهای بهره برداری جدید، نظامهای بهره برداری دهقانی (خانواری) نیز باید همگام با گسترش اشکال جدید بهره برداری مورد اصلاح و تقویت قرار گرفته و همچون کشورهای صنعتی به عنوان رکن اساسی کشاورزی مدرن ایفای نقش نماید.